

SAĞLARARASI KAZANDIRMA KONUSU TAŞINMAZLARIN TENKİSİ*

REDUCTION OF THE IMMOVABLES SUBJECT TO INTER VIVOS DISPOSITION

DOI: 10.21492/inuhfd.331482

Nurcihan DALCI ÖZDOĞAN**

Özet

Çalışma konumuzu teşkil eden, sağlararası kazandırma konusu taşınmazların kısmen tenkisinde, ilk olarak tespiti gereken husus, sabit tenkis oranıdır. Bu oranın bulunmasının ardından taşınmazın hukuken bölünebilir olup olmadığı belirlenecektir. Eğer taşınmaz sabit tenkis oranında bölünebilir nitelikte ise, tenkisi gereken kısım bağımsız bölüm olarak davacı adına tescil edilecektir. Eğer taşınmaz sabit tenkis oranında bölünemiyorsa, bu durumda MK md. 564 hükmü uygulama alanı bulacak ve hükmün ilk fıkrası doğrultusunda davalıya tercihi sorulacaktır. Davalı dilerse taşınmazı iade edip tasarruf edilebilir kısmın kendisine verilmesini dilerse taşınmazı muhafaza edip tenkisi gereken kısmı ödemeyi tercih edebilecektir. Eğer davalı taşınmazı iade edip, tasarruf edilebilir kısmın kendisine verilmesi yönünde tercihte bulunursa, kendisine mirasbırakanın ölüm anına göre hesaplanan tasarruf oranı miktarı değil, lehine yapılan sağlararası kazandırmanın tenkis dışı kalan yani tasarruf oranı içinde kalan kısmının karar günündeki değeri ödenecektir. Eğer davalı, taşınmazın kendisinde kalması ve tenkisi gereken kısmı ödeme yönünde tercihte bulunursa, tenkise konu taşınmazın karar günündeki değeri belirlenerek (karara en yakın tarih) bu değer sabit tenkis oranıyla çarpımı neticesinde belirlenen miktarı davacıya ödemesi gerecektir.

Anahtar Kelimeler: Tenkis davası, saklı pay, saklı paylı mirasçı, sağlararası kazandırma.

Abstract

Subject matter of our study is fixed reduction rate which is the matter that should be determined firstly in partial reduction of the immovables subject to inter vivos disposition. After determination of this rate, separability of the immovable legally shall be determined. If the immovable is separable, portion which needs to be reduced shall be registered as an independent section under the name of the plaintiff. If the immovable can not be separated at the rate of fixed reduction, then Turkish Civil Code Article 564 shall be applicable and the defendant will be asked for his choice. Defendant may choose either to

---

* Çalışmamız kapsamında tenkis kavramı, tenkise tabi bir tasarrufta indirim yapılması anlamına gelecek şekilde, dar anlamda kullanılmaktadır

** Yrd. Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı.(nozdogam@cu.edu.tr)

return the immovable and receive the disposable portion or to keep the immovable and pay the value of the portion that needs to be reduced. If the defendant chooses to return the immovable and receive the disposable portion, not the amount of disposal rate as of death of the legator but the value of the portion of inter vivos disposition that is out of reduction scope, in other words within the disposal scope, as of court decision date shall be paid to the defendant. If the defendant chooses to keep the immovable and pay the value of the portion that needs to be reduced, the amount that will be found by multiplying the fixed reduction rate by value of the immovable subject to reduction as of the court decision date (the nearest date to the decision date).

Keywords: Action for reduction, forced portion, forced heir, inter vivos disposition.

I. GİRİŞ

Tenkis, indirme, azaltma veya eksiltme anlamına gelmektedir. MK md.560 vd. hükümlerinde düzenleme alanı bulan tenkis davası ise, miras bırakanın, saklı payı ihlal eden sağlararası veya ölüme bağlı kazandırmalarının, yasal sınıra indirilmesini sağlayan yenilik doğurucu nitelikte bir davadır¹. Söz konusu hükümden de anlaşılacağı üzere, tenkis davasının konusu, miras bırakanın, saklı paylı mirasçı/mirasçılarının² saklı

¹ TUOR, Peter: Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Band III: Das Erbrecht, 1. Abteilung: Die Erben, Art.457-536 ZGB, Bern 1964, Vorbemerkungen zu Art.522-533, N.9; ESCHER, Arnold: Zürcher Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band III: Erbrecht, 1. Abteilung: Die Erben, Art.457-536 ZGB, Zürich 1959, Einleitung zu Art.522-533, N.1; ENGELCH, Walter: Die Herabsetzungsklage des schweizerischen Zivilgesetzbuches, Art.522-533, Bern 1920, s.6; RÖSLI, Arnold: Herabsetzungsklage und Ausgleichung im schweizerischen Zivilgesetzbuch, Art.522-533 und 626-633, Zürich 1935, s. 20; EREN, Fikret: Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası, Ankara 1973, s.19; YAVUZ, Cevdet: "Miras Hukukunda Tenkisten Sonra Tenkis Konusunu Geri Verme (İade) Yükümlülüğü", İÜHF, 51(1-4), s.266; OĞUZMAN, Kemal: Miras Hukuku, Gözden Geçirilmiş 6.Bası, İstanbul 1995, s.246; ÖZTAN, Bilge: Miras Hukuku, 5.Bası, Ankara 2012, s.110; KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Miras Hukuku, Genişletilmiş 5. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2012, s.229; DURAL, Mustafa/ÖZ, Turgut: Türk Özel Hukuku C. IV, Miras Hukuku, Yenilenmiş Yedinci Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2013, s.276; SEROZAN, Rona/ENGİN, Baki İlkay: Miras Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s.258; TURAN BAŞARA, Gamze: "Ölüme Bağlı Tasarrufların Tenkisi ve Tenkis Davası", TAAD, 7(27), Temmuz 2016, s.388; NAR, Ahmet: Türk Miras Hukukunda Tenkis, On İki Levha Yayınları, İstanbul 2016, s.14 vd. Tenkis kural olarak ancak dava yoluyla gerçekleşir. Sadece henüz ifa edilmemiş kazandırma taahhütleri bakımından açılan ifa davalarında, MK md.571/III hükmü uyarınca tenkis, def'i yoluyla da ileri sürülebilir (Yavuz, s.264).

² Bilindiği gibi MK md. 575 hükmüne göre miras, mirasbırakanın ölümüyle açılır. Dolayısıyla ölüm anında yürürlükte olan MK'a ilişkin ilgili hükümler uygulama alanı

payını ihlal eden ölüme bağlı ve sağlararası tasarruflardır. Esasında kural olarak mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufları³ tenkise tabidir. Zira kural olarak mirasbırakan, sağlığında kendi malvarlığı değerleri üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunma özgürlüğüne sahiptir. Her özgürlükte olduğu gibi, burada da mirasbırakanın sınırsız bir özgürlüğü yoktur. Bu nedenle MK md. 565 hükmünde dört bent halinde mirasbırakanın tenkise tabi sağlararası tasarrufları belirlenmiştir. Bir diğer anlatımla, miras bırakan sağlığında kendi malvarlığı değerleri üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunabilir. Ancak bu sağlararası tasarruflar, MK md. 565 kapsamındaki tasarruflar kapsamında ise, bu durumda ölüme bağlı tasarruflar gibi tenkise tabi olacaklardır.

Miras bırakanın saklı payı ihlal eden bir tek tasarrufu varsa, ihlal edilen saklı pay miktarı bulunur ve bu oranda tenkis yapılır. Ancak tenkise tabi birden fazla kazandırma varsa, tenkiste sırayı düzenleyen MK md. 570 hükmü gereğince tenkis yapılacaktır. Buna göre tenkis, saklı pay tamamlanıncaya kadar önce ölüme bağlı tasarruflardan⁴, bu yetmezse, en yeni tarihlisinden en eski tarihlisine doğru geriye gidilmek suretiyle sağlararası kazandırmalardan yapılır⁵. Dolayısıyla mirasbırakanın

---

bulacaktır (Bu hususta bkz. Yargıtay 1.HD'nin 17.3.2015 tarih ve E. 2014/4351, K. 2015/3639; 1. HD'nin 26.4.2016 tarih ve E. 2014/11311, K. 2016/5097 sayılı kararları. www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017). Eğer miras bırakanın ölüm tarihi 10.05.2007 ve sonrası ise MK md.506 hükmüne göre saklı paylı mirasçılar miras bırakanının altsoyu, anne ve babası ile sağ kalan eşidir. Mirasbırakanın kardeşleri 04.05.2007 tarih ve 5650 sayılı Kanun ile saklı paylı mirasçılar arasından çıkarıldığı için, kanunun yürürlük tarihi olan 10.05.2007 tarihi öncesinde gerçekleşen ölümlerde kardeş de saklı paylı mirasçı olarak değerlendirilecektir. Mirasbırakanın ölümü eMK'nun yürürlükte olduğu dönemde yani 2002 öncesinde ise, bu durumda saklı paylı mirasçıları ve oranlarını tespit ederken eMK md.453 hükmü uygulama alanı bulacaktır. Ayrıntılı bilgi için bkz. DURAL/ÖZ, s.239 vd.

³ Tenkise tabi ölüme bağlı tasarrufun, vasiyetname veya miras sözleşmesi şeklinde olması arasında fark yoktur.

⁴ Çalışma konumuzda esasen sağlararası kazandırmaların tenkisi ele alındığı için, ölüme bağlı tasarrufların tenkisi ile ilgili açıklamalara ilgili olduğu ölçüde yer verilmiştir. Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. TURAN BAŞARA, s.368 vd.; DURAL/ÖZ, s.294 vd.

⁵ Öğretide MK md.570 hükmünün emredici nitelikte olduğu, mirasbırakanın bu sırayı değiştiremeyeceği, yani ölüme bağlı tasarruftan önce sağlararası kazandırmaların tenkise tabi tutulmasını veya sağlararası kazandırmalardan daha eski tarihlisinin önce tenkise tabi tutulmasını öngöremeyeceği kabul edilmektedir (TURAN BAŞARA, s.370). Bununla birlikte miras bırakanın serbestçe dönebileceği tasarruflarının yasal sırasından daha önce tenkis edilmesini öngörebileceği kabul edilmektedir (RÖSLİ, s.104;

sağlığında yapmış olduğu bir kazandırmanın tenkis davasına konu olabilmesi için öncelikle tenkise tabi olması gerekir. Ardından da mirasbırakanın tenkise tabi ölüme bağlı tasarrufunun olmaması veya varsa bile bunların tenkisinin saklı pay ihlalini karşılayamaması gerekir. Çalışma konumuzda, mirasbırakanın sağlığında taşınmaz/taşınmazlarını sağlararası bir kazandırmaya konu yapması ve bu kazandırmanın tenkise tabi olması durumunda, söz konusu taşınmazların tenkisinin ne şekilde yapılacağı inceleme konusu yapılacaktır.

II. SAĞLARARASI KAZANDIRMA KONUSU TAŞINMAZLARIN⁶ TENKİSİNDE UYGULANACAK HÜKÜMLERİN TESPİTİ

Yukarıda da açıklamış olduğumuz üzere, mirasbırakan tarafından sağlararası kazandırma konusu yapılmış olan taşınmazların tenkis davasına konu yapılabilmesi için, öncelikle söz konusu sağlararası kazandırmanın, tenkise tabi tasarruflardan olması gerekir. Bu tespit yapıldıktan sonra, somut durumda tenkise tabi ölüme bağlı tasarruf/tasarrufların olmaması veya ölüme bağlı tasarruf/tasarrufların tenkisinin saklı pay ihlalini karşılayamaması gerekir. Bu şartlar varsa ve sağlararası kazandırmanın tenkisine sıra gelmişse, mirasbırakanın ölümüne en yakın tarihliden olmak üzere en eski tarihliye doğru gidilir. Bu noktada konunun daha iyi anlaşılabilmesi için, çalışma konumuzun sınırlarını aşmadan, kısaca tenkis davasında tenkis edilecek miktarın nasıl hesaplanacağına da değinmek gerekmektedir.

Daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere, tenkiste sıra ilkesi gereğince önce ölüme bağlı tasarruflar tenkis edilecektir. Tenkise konu birden fazla ölüme bağlı tasarruf varsa, sağlararası tasarruflardan farklı

ENGELCH, s.86; ESCHER, Art.532, N.4; TUOR, Art.532, N.2; EREN, s.151; OĞUZMAN, s.236; DURAL/ÖZ, s.290).

⁶ Çalışma konumuzda, taşınmazların muvazaa olmaksızın sağlararası kazandırmaya konu edilmesi durumu ele alınmıştır. Taşınmazların tenkise konu edildiği davalarda, davacıların sağlararası işleme konu taşınmaz devrinin muvazaalı olduğuna ilişkin iddiaları var ise, bu durumda muvazaa ve aksi durumda tenkis istemine ilişkin terditli dava açmak gerekmektedir. Mahkemece muvazaa iddiası kabul edilirse bu durumda taşınmaz devri iptal edilerek, taşınmazın terekeye dönmesi sağlanır ve her mirasçı yasal miras payı oranında taşınmazdan payını alır. Ancak Mahkeme muvazaa iddiasını kabul etmezse, bu durumda davacı/davacıların tenkise ilişkin talepleri bağlamında değerlendirilerek karar verir.

olarak orantılı tenkis yapılacaktır⁷. Ölüme bağlı tasarruf lehtarı üçüncü bir kişi, saklı paylı mirasçı veya saklı pay sahibi olmayan mirasçı olabilmektedir. Bu değişik ihtimallere göre, tenkis hesabı da değişmektedir. Zira üçüncü bir kişi veya saklı paylı olmayan mirasçı ölüme bağlı tasarruf lehtarı ise, ölüme bağlı tasarrufun tamamı tenkis edilebilecekken; eğer lehtar saklı pay sahibi mirasçı ise, bu durumda MK md. 561 hükmü gereğince ölüme bağlı tasarrufun tamamı değil, saklı payını aşan kısmı tenkise tabi olacaktır. Aynı durum sağlararası kazandırma lehtarı bakımından da geçerlidir. Zira tenkise tabi sağlararası kazandırma lehtarı saklı paylı mirasçı ise, söz konusu kazandırmadan önce saklı payı düşülür, kalan kısım üzerinden tenkis yapılır. Tenkis davasında, tenkise konu sağlararası kazandırma/kazandırmalar var ise, davacının saklı pay ihlali olup olmadığının tespiti için öncelikle yapılması gereken, tenkise esas terekenin (T.E.T) bulunmasıdır⁸. Zira somut olayda tenkise esas tereke üzerinden, mirasbırakanın bütün saklı paylı mirasçılarını da kapsayacak şekilde, farazi bir hesaplama yapılır ve böylece davacının gerçekte alması gereken saklı pay miktarı bulunur. Tenkise esas tereke, net terekeye⁹, MK md. 565 ve MK md. 567 uyarınca eklenmesi gereken değerlerin eklenmesi suretiyle bulunur. Zira MK md. 508 hükmü gereğince, mirasbırakanın sağlararası karşılıksız kazandırmaları tenkise tabi oldukları ölçüde, tasarruf edilebilir kısmın hesabında terekeye eklenecektir¹⁰. Eğer somut olayda MK md. 565 ve md. 567 uyarınca eklenecek değerler yoksa, bu durumda net tereke ile tenkise esas tereke miktarı aynı olacaktır.

T.E.T= Net tereke + MK md. 565 + MK md. 567 şeklinde formüle edilebilir.

⁷ Öğretide, ölüme bağlı tasarrufların orantılı tenkisinin kanuni bir karine olduğu ve mirasbırakanın bunun aksini öngörebileceği kabul edilmektedir. Zira MK md.563/I hükmünde “mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu anlaşılmadıkça” ifadesinin bu görüşü doğruladığı kabul edilmektedir (ENGELCH, s.89; EREN, s.154; ÖZTAN, s.118-119; DURAL/ÖZ, s.294; TURAN BAŞARA, s.371).

⁸ Öğretide tenkise esas tereke kavramı yerine, fiktif (varsayımsal) tereke kavramı da kullanılmaktadır. Bu hususta bkz. ÖZTAN, s.91.

⁹ Net tereke, mirasbırakanın ölümü anındaki aktif malvarlığı değerlerinden, MK md.507/II hükmünde yer alan pasif malvarlığı değerlerinin çıkarılması suretiyle bulunan miktarı ifade eder.

¹⁰ Tenkise esas terekenin hesaplanması ile ilgili olarak ayrıntılı açıklama için bkz. Öztan, s.90 vd.

Tenkise esas tereke üzerinden saklı paylı mirasçılardan saklı pay oranlarına göre saklı pay miktarları bulunur. Bulunan miktarlar söz konusu saklı paylı mirasçılardan gerçekte alması gereken miktarlardır. Sonrasında fiili duruma dönülür ve net terekeden varsa ölüme bağlı tasarrufların miktarı çıkarılır. Böylece artık tereke¹¹ bulunmuş olur. Belirtmek gerekir ki, her durumda artık tereke olacak diye bir şey yoktur. Somut durumda net tereke ile ölüme bağlı tasarruf miktarı eşitse veya somut durumda ölüme bağlı tasarruf yoksa artık tereke de olmayacaktır. Ancak artık tereke varsa onun üzerinden¹² yoksa net tereke üzerinden yasal mirasçılardan yasal miras payları oranında yasal miras pay miktarları bulunur. Daha sonra somut durumda varsa ölüme bağlı tasarruflar ifa edilir. Böylece davacının eline geçen miktar tespit edilmiş olur. Davacının eline geçen miktar, yapılmış olan farazi hesaplama sonucuna göre gerçekte alması gereken saklı pay miktarını karşılamıyorsa, aradaki fark kadar saklı pay ihlali olduğu tespit edilmiş olur. Bu aşamadan sonra, önce ölüme bağlı tasarruflardan, birden fazla ölüme bağlı tasarruf var ise orantılı olarak tenkis yapılacaktır. Önemle belirtmek gerekir ki, ölüme bağlı tasarruf lehtarları, somut durumda artık terekeden pay almışsa bu miktar tenkiste hesaba katılmayacaktır. Zira MK md. 561 hükmü gereğince, saklı pay sahibi mirasçılara ölüme bağlı tasarruf ile yapılan ve tasarruf edilebilir kısmı aşan kazandırmaların, onların saklı paylarını aşan kısmı orantılı olarak tenkise tabi olmaktadır. Böylelikle tenkis davasında sadece ölüme bağlı tasarruflar tenkise konu edilebileceği için, davalıya artık terekeden düşen kısım tenkise konu yapılamayacaktır.

---

¹¹ Artık tereke, mirasbırakanın net terekkesinden ölüme bağlı tasarrufların tamamı yerine getirildikten sonra kalan miktarı ifade etmektedir [KARAKAŞ, Fatma Tülay: "Saklı Paylı Mirasçılara Yapılan Kazandırmalar ve Artık Terekenin Paylaşılması Sorunu", AÜHFHD 63(4), s.821].

¹² Öğretide artık terekenin yasal miras payları oranında mı (bu görüşte bkz. EREN, s.43 vd.) yoksa saklı payını alamayan mirasçılara saklı payları oranında mı (Bu görüşte bkz. DURAL/ÖZ, s.298) paylaşılacağı tartışmalıdır. Kanaatimizce artık tereke, halen mirasbırakanın üzerinde tasarrufta bulunmadığı ve terekkesinde yer alan kısım olduğu için, yasal miras payları oranında dağıtılmalıdır. Çalışma konumuzun sınırlarını aşmamak adına bu konudaki tartışmalara sadece atıf yapmakla yetinilmektedir. Ancak bu husustaki tartışmalar ve ayrıntılı açıklamalar için bkz. KARAKAŞ, s.821 vd.

Davacının ne kadarlık saklı pay ihlali olduğunun tespiti yapıldıktan sonra, tenkise konu birden fazla ölüme bağlı tasarrufa ilişkin olarak,

$$\frac{\text{İhlal edilen saklı pay miktarı} \times \text{tenkise tabi münferit bağışlama miktarı}}{\text{Tenkise tabi ölüme bağlı tasarruf toplamı}}$$

Tenkise tabi ölüme bağlı tasarruf toplamı

şeklinde her bir davalı açısından tenkis edilecek miktar bulunacaktır¹³.

Buraya kadar anlatmış olduklarımızı örnekler üzerinden canlandıracak olursak, mirasbırakan M 2007 yılında ölmüş ve geride kızı A ile oğulları B ve C kalmıştır. M'nin ölümü anında terekesinde 600.000 TL değerinde malvarlığı bulunmakta olup, M sağlıklı olarak geçerli olarak düzenlemiş olduğu vasiyetnamesi ile oğlu B'ye 250.000 TL, oğlu C'ye ise 200.000 TL değerinde malvarlığı bırakmıştır. Bu örneğimizde M'nin çocukları mirası kendi aralarında 1/3 oranında paylaşacak olup, her birinin saklı pay oranı 1/6'dır. Olayda sağlararası kazandırma olmadığı için net terekeye eklenecek değer de yoktur. Net tereke ise, ölümü anında aktif malvarlığı değeri, 600.000 TL'dir. Dolayısıyla her bir çocuğun saklı pay miktarı $600.000/6=100.000$ TL'dir. Net terekeden önce ölüme bağlı tasarruf ifa edilecektir. Böylece ölüme bağlı tasarruf neticesinde B 250.000, C ise 200.000 alacaktır. Geride 600.000 (net tereke) – 450.000 (ölüme bağlı tasarruflar toplamı) =150.000 TL artık tereke kalmıştır. Bu miktar yasal mirasçılara yasal miras payları oranında paylaşılacaktır. Dolayısıyla her bir çocuk $150.000/3=50.000$ TL artık terekeden pay alacaktır. Bunun dışında yani artık terekeden aldığı 50.000 TL dışında A'nın eline bir şey geçmemiştir. 50.000 TL dışında B'nin eline 250.000 TL, C'nin eline ise 200.000 TL geçmiştir. Dolayısıyla B ve C, 100.000 TL olan saklı pay miktarlarına kavuşmuştur. A ise toplamda 50.000 TL almış olduğu için $100.000-50.000=50.000$ TL saklı pay ihlali vardır. Bu doğrultuda A, B ve C'ye karşı tenkis davası açma hakkına sahiptir. Birden fazla ölüme bağlı tasarruf olduğu için orantılı tenkis yapılacaktır. B ve C saklı paylı mirasçı olduğu için, ölüme bağlı tasarruflar ile kendilerine yapılan kazandırmadan saklı payları dışındaki kısım münferit bağışlama olarak dikkate alınacaktır. Yukarıda belirtilen formülde, değerleri yerleştirecek olursak,

¹³ Bu hesaplama tarzı için bkz. EREN, s.153 vd.; ÖZTAN, s.120 vd.; TURAN BAŞARA, s.375 vd. Farklı hesaplama tarzları için bkz. DURAL/ÖZ, s.296 vd.; OĞUZMAN, s.237 vd.

İhlal edilen saklı pay miktarı = 50.000 TL

Tenkise tabi münferit bağışlama miktarı = B için 150.000 TL, C için 100.000 TL

Tenkise tabi ölüme bağlı tasarruf toplamı = 150.000+100.000 = 250.000 TL

Böylece,

$$\frac{B'den\ tenkisi\ edilecek\ miktar,\ 50.000 \times 150.000 = 30.000\ TL}{250.000}$$

$$\frac{A'dan\ tenkis\ edilecek\ miktar,\ 50.000 \times 100.000 = 20.000\ TL}{250.000}$$

olacaktır.

Sağlararası kazandırmaların tenkisinde ise, ölüme bağlı tasarruflardan farklı olarak orantılı bir hesap yapılmayacak, tarih esas alınarak, en yeni tarihten en eski tarihteki doğru tenkis gerçekleştirilecektir. Örneğin, mirasbırakan M, 2007 yılında ölüyor ve geride eşi E ile kızları A ve B kalıyor. M'nin ölümü anında net terekesi 200.000 TL'dir. M ölmeden 3 ay önce kızı B'ye iadeye tabi olmamak üzere, 300.000 TL bağışlıyor, bundan 1 ay sonra ise, arkadaşı C'ye 300.000 TL değerinde serbestçe dönme hakkını saklı tutarak bağış yapıyor. Bu örneğimizde M'nin mirasçıları eşi E ile kızları A ve B'dir. E'nin miras payı 1/4, A ve B'nin ise 3/8'dir. Saklı payları ise, eş için yasal miras payının tamamı yani 1/4, A ve B'nin ise yasal miras payının yarısı yani 3/16'dır. Olayda tenkise tabi sağlararası tasarruflar olduğu için tenkise esas terekeyi bulmak için bunları net terekeye eklememiz gerekmektedir. Net tereke 200.000 TL'dir. Tenkise esas tereke ise 200.000 TL + 300.000 TL (B'ye yapılan bağış MK md. 565 b.1 gereğince tenkise tabidir) + 300.000 TL (C'ye yapılan bağış MK md. 565 b.3 gereğince tenkise tabidir) = 800.000 TL'dir. Bu oran üzerinden saklı paylar bulunur, böylece E'nin saklı payı 200.000 TL, A ve B'nin ise 150.000 TL'dir. Net terekeden yasal miras payları oranında her bir mirasçı pay alacaktır. Böylece E, net terekeden 50.000 TL alırken, A ve B ise 75.000 TL alacaktır. Bu durumda E açısından 200.000-50.000 = 150.000 TL saklı pay ihlali varken, A açısından 150.000-75.000 = 75.000 TL ihlal olacaktır. B ise terekeden 50.000 + sağlararası kazandırmadan 300.000 TL almış olduğu için, B'nin saklı pay ihlali yoktur. Bu durumda sadece sağlararası kazandırmalar tenkise tabi olduğu için en yeni tarihli olan C'ye yapılan 300.000 TL'lik kazandırmadan başlanır. C saklı paylı mirasçı olmadığı için kendine yapılan kazandırmanın tamamı tenkise tabidir. Böylece C'den, E 150.000 TL talep etme, A ise 75.000 TL talep etme

hakkına sahip olacaktır. $150.000 + 75.000 = 225.000$ TL C'den tenkis edilir ve kalan 75.000 TL C'de kalır. Bu durumda B'ye yapılan kazandırmaya gitmeye gerek kalmayacaktır¹⁴.

Yukarıda yapmış olduğumuz açıklamalar doğrultusunda, sıra kendine gelen sağlararası kazandırmanın konusu bir taşınmaz ise tenkis nasıl yapılacaktır? Davacı taşınmazın aynen iadesini isteyebilecek midir? Yoksa belli bir miktar paranın ödenmesi suretiyle mi tenkis gerçekleştirilecektir? Bu soruların cevabını verebilmemiz için öncelikle tespit edilmesi gereken husus, tenkise tabi taşınmazın değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünebilir nitelikte olup olmadığıdır? Zira tenkise tabi taşınmaz, aşağıda ayrıntılı olarak anlatılacağı üzere, değerinde bir azalma olmadan bölünebilir nitelikte ise ve davalının malvarlığında aynen mevcutsa, kural aynen iade olduğu için, taşınmaz bölünerek davacı adına tescil edilecektir¹⁵. Bu noktada karşımıza değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünemez mal vasiyetinde tenkisi düzenleyen MK md. 564 hükmü çıkmaktadır¹⁶. Kural olarak MK md. 564 hükmü, mirasbırakanın belirli mal vasiyetine konu bölünemez mallarının kısmi tenkisinde¹⁷ uygulama alanı bulmaktadır. Söz konusu hükme göre, değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünmesine olanak bulunmayan belirli bir mal

¹⁴ Çalışma konumuzun sınırlarını aşmamak adına tenkis hesabında detaylı açıklamalara yer verilmemiş, genel hatları itibarıyla örnekler verilmiştir. Elbette tenkis hesabı aktarmış olduğumuz örneklerdeki kadar basit bir süreç değildir. Burada amaçlanan genel anlamda tenkis hesabının aktarımıdır.

¹⁵ Aynı doğrultuda bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip: “Tenkis (=İndirim) Konusu Kazandırmalarda Mirasın Açılmasından Sonra Ekonomik İstikrarsızlık Sebebiyle Gerçekleşen Değer Değişiklikleri (MK. 454 ile MK. 506 Arasındaki İlişki)”, Yasa Hukuk Dergisi, 9(8) (Ağustos 1986), s.1053; YAVUZ, s.300; AKBIYIK, Cem: “11.11.1994 Tarih ve 4/4 Sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına Göre Ölüme Bağlı ve Sağlararası kazandırmaların Tenkisi”, Bülent Davran’a Armağan, İstanbul, 1998, s.105; ERMAN, Hasan: “Tenkis Davalarında Medeni Kanun’un 564. (Eski MK. 506.) Maddesi Uyarınca Ödenecek Bedel”, Prof. Dr. Ergun Özsunay’a Armağan, İstanbul 2004, s.334; ANTALYA, O. Gökhan: Miras Hukuku, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s.309.

¹⁶ MK md.564/I (eMK md.506/I) hükmünde, malın değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünememesi aranmaktadır. Bu azalmanın önemli ölçüde olması aranmamaktadır.

¹⁷ TUOR, Art.526, N.1; TUOR, Peter/SCHNYDER, Bernhard/SCHMID, Jörg/RUMO-JUNGO, Alexandra: Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, 13. Auflage, Zürich 2010, s.667; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s.1053; AKBIYIK, s.106. Bu doğrultuda ayrıca bkz. Yargıtay 2. HD'nin 13.5.2002 tarih ve E. 2002/5578, K. 2002/6381 sayılı kararı. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017).

vasiyeti tenkise tabi olursa, vasiyet alacaklısı, dilerse tenkisi gereken kısmın değerini ödeyerek malın verilmesini, dilerse tasarruf edilebilir kısmın değerini karşılayan parayı isteyebilir. Tasarruf konusu malın vasiyet alacaklısında kalması durumunda, malın tenkis sebebiyle vasiyet borçlusuna verilmesi gereken, aksi halde tasarruf oranı içinde kalan kısmının karar günündeki değerinin para olarak ödetilmesine karar verilir. Söz konusu hükmün üçüncü fıkrasında bu kuralların sağlararası kazandırmaların tenkisinde de uygulanacağı belirtilmektedir. Bu noktada belirtmek gerekir ki, eMK md. 506 hükmünde yer alan kuralın, yani vasiyet alacaklısına tanınan seçimlik hakkın sağlararası kazandırmalarda da uygulanacağına ilişkin bir hüküm yoktu. Ancak gerek İsviçre-Türk öğretisinde¹⁸ gerekse aşağıda ele alınacak olan İtihadı Birleştirme Kararında (İBK), eMK md. 506 (ZGB Art.526) hükmünün sağlararası kazandırmalarda da uygulanacağı kabul edilmektedir¹⁹.

Yukarıda yapmış olduğumuz açıklamalar ışığında, sağlararası kazandırmanın tenkisine sıra gelirse ve kazandırmanın konusu bir taşınmaz ise, öncelikle bu taşınmazın değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünmesinin mümkün olup olmadığının araştırılması gerekmektedir. Eğer taşınmaz değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünebilir nitelikte ise, bu durumda MK md.564 hükmü uygulanmayacak, taşınmaz bölünerek tenkis gerçekleştirilecektir. Ancak tenkise tabi taşınmaz, değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünebilir nitelikte değilse, bu durumda MK md.564 hükmü gereğince tenkis yapılacaktır. Bu nedenle aşağıda ilk olarak taşınmazın bölünebilir olup olmadığının tespitinin nasıl yapılacağı ele alınacaktır.

¹⁸ PIOTET, Paul: Schweizerisches Privatrecht, , Band IV Das Erbrecht, 1. Halbband, Basel und Stuttgart 1978, s.508; ENGELCH, s.119; ESCHER, Art.526, N.3; HRUBESCH-MILLAUER, Stephanie: Praxis Kommentar, Erbrecht, (Herausgegeben von Daniel Abt, Thomas Weibel) Basel 2007, Art.526, N.2; FORNI, Rolando/PIATTI, Giorgio: Basler Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch II (Art. 457-977 ZGB, Art. 1-61 SchlT ZGB), (Herausgegeben von Heinrich Honsell, Nedim Peter Vogt, Thomas Geiser), 4. Auflage, Basel 2011, Art.526, N.2; FANKHAUSER, Roland: CHK-Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Erbrecht Art. 457-640 ZGB (Herausgegeben von Peter Breitschmid, Alexandra Rumo-Jungo), 2. Auflage, Zürich 2012, Art.526, N.1; İsviçre Federal Mahkemesi'nin aksi görüşteki kararı için bkz. BGE 110 II 228, 234 (www.swisslex.ch Erişim tarihi: 23.07.2017); EREN, s.168; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s.1053; YAVUZ, s.313.

¹⁹ Bu hususta ayrıca bkz. Yargıtay 2.HD'nin 17.6.2003 tarih ve E. 2003/5672, K. 2003/8996 sayılı kararı. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017).

A. MK md. 564 Hükümü Kapsamında Yer Almayan Tenkise Tabi Taşınmazlar (Sabit Tenkis Oranında Bölünebilen Taşınmazlar)

Tenkise tabi bir taşınmaz, ister ölüme bağlı tasarruf konusu isterse sağlararası kazandırma konusu olsun, bölünemeyen mal niteliğinde ise, uygulanacak hüküm MK md. 564'tür. Dolayısıyla söz konusu hükmün uygulama alanı bulabilmesi için öncelikli olarak tespiti gereken husus, tenkise tabi taşınmazın hukuken bölünebilir nitelikte olup olmadığıdır. Bu tespitin yapılabilmesi için ise, öncelikle sabit tenkis oranının bulunması gerekmektedir. Zira bulunacak sabit tenkis oranında taşınmaz bölünebilir nitelikte ise, MK md. 564 uygulanmayacaktır. Dolayısıyla davalının yani vasiyet alacaklısı veya sağlararası kazandırma lehtarının, seçimlik hakkını kullanmasına da yer olmayacaktır²⁰. Bu durumda saklı payı ihlal edilmiş olan davacıya, tenkise tabi taşınmazın sabit tenkis oranında bölünerek iadesine, bir diğer ifadeyle bu kısımların bağımsız bölümler halinde, taraflar adına tesciline karar verilmelidir²¹. Dolayısıyla burada tenkis konusunun aynen iadesi söz konusu olacaktır. Ancak tekrar belirtmek gerekir ki, bunun için taşınmazın sabit tenkis oranında bölünebilir olması gerekmektedir. Bu noktada sabit tenkis oranı nedir?, sorusunun cevaplandırılması gerekmektedir.

1. Sabit tenkis oranı nedir?

11.11.1994 tarih ve E.1994/4, K.1994/4 sayılı İBK'da kabul edildiği şekliyle sabit tenkis oranı, davacının her bir tenkise konu tasarruf lehtarından talep edebileceği saklı pay ihlali tutarının, o davalıya yapılan

²⁰ Bu yöndeki Yargıtay kararları için bkz., 2. HD'nin 10.1.1996 tarih ve E. 1995/13616, K. 1996/137; 2. HD'nin 3.11.1995 tarih ve E. 1995/9918, K. 1995/11562; 2. HD'nin 10.12.1996 tarih ve E. 1996/10608, K. 1996/13073; 2. HD'nin 10.12.1996 tarih ve E. 1996/10608, K. 1996/13073; 1. HD'nin 23.6.2005 tarih ve E. 2005/4193, K. 2005/7846; 1. HD'nin 5.7.2010 tarih ve E. 2010/6762, K. 2010/7926; 1. HD'nin 3.7.2007 tarih ve E. 2007/4927, K. 2007/7590; 1. HD'nin 17.3.2015 tarih ve E. 2014/4351, K. 2015/3639; 1. HD'nin 26.4.2016 tarih ve E. 2014/11311, K. 2016/5097. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017).

²¹ Bu hususta bkz. Yargıtay 2. HD'nin 10.12.1996 tarih ve E. 1996/10608, K. 1996/13073; 2. HD'nin 10.12.1996 tarih ve E. 1996/10608, K. 1996/13073; 1. HD'nin 23.6.2005 tarih ve E. 2005/4193, K. 2005/7846; 1. HD'nin 5.7.2010 tarih ve E. 2010/6762, K. 2010/7926; 1. HD'nin 3.7.2007 tarih ve E. 2007/4927, K. 2007/7590; 1. HD'nin 17.3.2015 tarih ve E. 2014/4351, K. 2015/3639; 1. HD'nin 26.4.2016 tarih ve E. 2014/11311, K. 2016/5097 sayılı kararları. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017).

kazandırmaya oranıdır. Sabit tenkis oranının daha iyi anlaşılabilmesi için, söz konusu içtihadı birleştirme kararı öncesi durumun ele alınması gerekmektedir.

MK md.564 hükmünün eMK'da karşılığı md.506 hükmüydü. MK md.564 hükmünde ikinci ve üçüncü fıkralarda yer alan düzenlemeler, eMK md.506'da yoktu. Bu nedenle eMK döneminde tenkis davasında davalının iade borcu hesaplanırken bazı adaletsiz sonuçlar ortaya çıkabiliyordu. Bu adaletsizlikleri önlemek amacıyla, 11.11.1994 tarih ve E.1994/4, K.1994/4 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı ile şu an MK md.564/II hükmünde yer alan düzenleme kabul edildi. Konuyu örnekler üzerinden açıklayacak olursak; mirasbırakan M'nin hayattayken bir taşınmazını yakın arkadaşı Ü'ye bağışlamış olduğunu ve ölümünde oğlu A dışında başka mirasçısı olmadığını kabul edelim. Taşınmazın değeri ölüm anında 300.000 TL olsa ve bunun dışında M'nin aktif malvarlığı değerleri toplamı 100.000 TL olsa, tenkis hesabı nasıl yapılacaktır?

M'nin ölümü tarihi itibarıyla yürürlükte olan MK hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Ölüm tarihinin 2002 sonrası olduğunu kabul edersek, A altsoy olarak saklı paylı mirasçısıdır ve saklı payı yasal miras payının yarısıdır. Bu durumda tek mirasçı A olduğu için saklı pay oranı $\frac{1}{2}$ olacaktır. M'nin net terekesi 100.000'dir. Ancak sağlığında Ü'ye yapmış olduğu 300.000 TL değerindeki bağış, MK md.565 kapsamında tenkise tabi ise (böyle olduğunu kabul ediyoruz), bu değer de net terekeye eklenecektir. Dolayısıyla tenkise esas tereke $100.000 + 300.000 = 400.000$ TL olarak bulunacaktır. A'nın saklı pay oranı $\frac{1}{2}$ olduğu için, A'nın saklı pay miktarı $400.000/2=200.000$ TL olarak bulunacaktır. Bu yapılan hesaplama, farazi bir hesaplama değildir. Burada bulunan miktar, gerçekte A'nın ne kadar saklı payı olduğunu bulmak için kağıt üzerinde yapılan bir hesaplama değildir. Fiili duruma dönecek olursak, M'nin ölümünde aktif malvarlığı 100.000 TL olduğu için ve A dışında başka mirasçı olmadığı için 100.000 TL, A'nın olacaktır. Ancak A, 200.000 TL saklı paya sahip olduğu için 100.000 TL saklı pay ihlali vardır. Bu durumda olayda tek bir tenkise tabi kazandırma olduğu için A, tenkise tabi kazandırmanın lehtarını Ü'ye karşı 100.000 TL için tenkis davası açacaktır. Bu doğrultuda örneğimizde sabit tenkis oranı $100.000/300.000 = 1/3$ olarak hesaplanacaktır. Bu tespitten sonra yapılması gereken, dava konusu taşınmazın MK md.564 kapsamında bölünebilir nitelikte olup olmadığıdır.

Zira MK md.564 (eMK md.506) hükmünün uygulanabilmesi için, ölüme bağlı tasarruf konusu veya sağlararası kazandırma konusu malın bölünemez nitelikte olması gerekmektedir. Böylelikle, tenkis konusu mal sabit tenkis oranında, değerinde azalma olmaksızın paylaştırılması mümkün ise, o malın davacı ile davalı arasında paylaştırılması gerekmektedir. Ancak söz konusu mal davacı ile davalı arasında paylaştırılmıyorsa, bu durumda davalının tercih hakkına göre, bir tarafın diğer tarafa ödeyeceği paranın tespiti yapılacaktır.

2. Tenkise konu taşınmazın sabit tenkis oranında bölünebilirliği

Yukarıda yapmış olduğumuz açıklamalar ışığında sabit tenkis oranı bulunduğundan sonra, tenkise konu taşınmazın bu oranda bölünmesinin mümkün olup olmadığı araştırılacaktır. Bu noktada öncelikle taşınmazla kastedilenin ne olduğunun ortaya konulması gerekmektedir. Öğretide²² taşınmaz, özünde bir değişiklik olmadan bir yerden başka bir yere taşınamayan eşya olarak tanımlanmaktadır. MK md.704 hükmüne göre ise, taşınmaz mülkiyetinin konusu, arazi, tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar, kat mülkiyeti kütüğüne kayıtlı bağımsız bölümlerdir. Aynı şekilde MK md.998 hükmünde de bu sayılanların tapu siciline taşınmaz olarak kaydedileceği belirtilmiştir.

Kat mülkiyetine tabi bağımsız bölümler aynen paylaştırmaya elverişli olmadığı için, bu nitelikteki taşınmazların zaten sabit tenkis oranında bölünüp bölünmeyeceğinin araştırılmasına yer yoktur. Dolayısıyla tenkisin konusu ev ise, zaten MK md.564 hükmü kapsamında yer alacaktır. Tapu kütüğünde ayrı sayfaya kaydedilen bağımsız ve sürekli haklar ile kastedilen üst hakkı ve kaynak hakkıdır. MK md.826/III hükmüne göre, “*Üst hakkı, bağımsız ve sürekli nitelikte ise üst hakkı sahibinin istemi üzerine tapu kütüğüne taşınmaz olarak kaydedilebilir. En az otuz yıl için kurulan üst hakkı, sürekli niteliktedir*”. MK md.837/III hükmüne göre ise, “*Kaynak hakkı, bağımsız nitelikte ve en az otuz yıl için kurulmuş ise tapu kütüğüne taşınmaz olarak kaydedilebilir*”. Söz konusu hükümlerde bağımsız olma ile kastedilen, başkalarına devredilebilen ve mirasçılara geçebilen üst hakkı veya kaynak hakkıdır. Sürekli olma ile

²² ŞİRMEN, Lale: Eşya Hukuku, 3.Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2015, s.11; OĞUZMAN, Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe: Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2013, s.357; AKİPEK, Jale/AKINTÜRK, Turgut: Eşya Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul 2009, s.32.

kastedilen ise, üst hakkı veya kaynak hakkının en az otuz yıl için kurulmuş olmasıdır. O halde başkalarına devredilen ve mirasçılara geçebilen ve en az otuz yıl için kurulmuş bulunan üst hakkı veya kaynak hakkı, hukuken taşınmaz ile eşdeğer kabul edilmektedir. Peki tenkis davasının konusu bu nitelikte bir taşınmaz olursa, bunların tenkisi MK md.564 kapsamında yer alacak mıdır? Bu noktada tenkisin konusu bizatihi üst hakkı veya kaynak hakkı ise, bir diğer anlatımla mirasbırakan tenkise tabi ölüme bağlı tasarrufla veya sağlararası kazandırma ile bağımsız ve sürekli nitelikte bir üst hakkı ve kaynak hakkı tesis etmişse, burada kanaatimizce MK md.568 (eMK md.510) hükmünde yer alan intifa veya irat kazandırmalarına ilişkin hükmün kıyasen uygulanması gerekir²³. Söz konusu hüküm doğrultusunda, mirasbırakanın ölüme bağlı tasarruf veya tenkise tabi sağlararası tasarruf konusu ettiği, mevcut bir malı veya hakkı üzerinde başkası lehine intifa hakkı tanınması veya bunun gelirini bırakması şeklindeki kazandırmalarında, bu kazandırmanın saklı paylı mirasçılardan saklı payını ihlal edip etmediğinin tespitinde, intifa veya gelirin sermaye değerinin (kapitalize değer) bulunarak, buna göre tenkis hesabı yapılması gerekmektedir.

Sermaye değeri ile kastedilen, intifa hakkı veya gelirin, kazandırma lehtarını bakımından muhtemel yararlanma süresi boyunca bundan elde edeceği kazancın, toplam bir para miktarı olarak mirasbırakanın ölüm anına göre ifadesidir²⁴. MK md.568 hükmünde, bu durumda saklı paylı mirasçılara bir seçim yetkisi tanınmıştır. Saklı paylı mirasçılar seçimlerine göre, intifa veya irat kazandırmalarını, bulunacak sermaye değerine göre tenkis ettirebilecekleri gibi, isterlerse mirasbırakanın tasarruf oranını vererek intifa veya irat kazandırmalarını tamamen kaldıracaklardır²⁵. İsviçre öğretisinde²⁶ Zivlgesetzbuch (ZGB) Art.530 (MK md.568) hükmünün, belirsiz yani herhangi bir süre kısıtı olmadan öngörülen intifa hakları bakımından kıyasen uygulanamayacağı kabul edilmektedir. Zira Kanun'un hayatta kalan eşi korumak için öngördüğü intifa hakkının tenkis yoluyla imkansızlaştırılmayacağı ifade edilmektedir. Bununla birlikte,

---

²³ Aynı doğrultuda bkz. TUOR, Art.530, N.6; ESCHER, Art.530, N.7; PIOTET, s.510; EREN, s.170; ÖZTAN, s.131; TURAN BAŞARA, s.384; NAR, s.294, d.pn.159.

²⁴ EREN, s.170 vd; DURAL/ÖZ, s.309 vd.; TURAN BAŞARA, s. 384; NAR, s.295.

²⁵ MK md.568 hükmü ile ilgili hesaplama örnekleri için bkz. EREN, s.172; ÖZTAN, s.132; DURAL/ÖZ, s.309 vd; TURAN BAŞARA, s. 384 vd.

²⁶ PIOTET, s.511.

belirli bir süre kısıtı olmadan, süresiz biçimde kurulan taşınmaza ilişkin irtifaklar bakımından (örneğin geçit irtifakı); bunların taşınmaz ile eşdeğerde olduğu ve taşınmazın değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünmesi mümkün olmazsa, burada yine ZGB Art.526 (MK md.564) hükmünün uygulama alanı bulacağı kabul edilmektedir²⁷. Ancak irtifak hakkının kullanımı sınırlandırılabilirse, bu durum bölünebilir eşya ile eşdeğer kabul edilmektedir. Örneğin büyük bir arazi üzerinde kurulmuş bulunan inşaat hakkının varlığında, eğer taşınmaz değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünebilir nitelikte ise ve bölünmeyle ortaya çıkan kısım inşaata elverişli ise; bu durumda arazinin bütünü üzerinde kurulan inşaat hakkı, arazinin bir kısmına zarar vermeksizin sınırlandırılabilirliği için, bölünebilir niteliktedir. Buna karşılık arazi parçası küçük ise ve değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünebilir nitelikte değilse, arazinin bütünü üzerinde kurulan inşaat hakkı da bölünebilir nitelikte değildir (Örneğin geçit irtifakı veya intifa hakkı). Bu durumda irtifak hakkı tasarruf edilebilir kısmı aşılıyor ise, yani saklı pay ihlali var ise, ZGB Art.526 (MK md.564) hükmü uygulama alanı bulacaktır. Bu kapsamda kazandırma lehtarı isterse irtifak hakkını muhafaza ederek tenkisi gereken kısmın değerini ödemeyi veya bunun yerine tasarruf edilebilir kısmın değerini karşılayan parayı isteyebilir.

Arazi niteliğindeki taşınmazlar bakımından ise, somut durumda her bir arazi için sabit tenkis oranında bölünebilir olup olmadığının tespit edilmesi gerekecektir. Somut durumda tenkis davasına konu arazinin, sabit tenkis oranında bölünebilir olup olmadığı tespit edilirken elbette 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümleri uygulama alanı bulacaktır. Özellikle tarım arazileri bakımından, söz konusu Kanunun, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi başlıklı 8. maddesi dikkate alınarak, hukuken bölünebilir nitelikte olup olmadığı belirlenmesi yapılacaktır. Hakim bu belirlemeyi bu konuda uzman bilirkişiler aracılığıyla yapacaktır. Hakim bu belirlemeyi bu konuda uzman bilirkişiler aracılığıyla yapacaktır ve bilirkişi raporu doğrultusunda tenkise konu arazinin bölünebilir olup olmadığı sonucuna varılacaktır²⁸. Sonuçta tenkis davasına konu arazi, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümleri

²⁷ PIOTET, s.509; FORNI/PIATTI, Art.526, N.3.

²⁸ Bu hususta bkz. Yargıtay 2. HD'nin 10.12.1996 tarih ve E. 1996/10608, K. 1996/13073; 2.HD'nin 16.1.1995 tarih ve E. 1995/13389, K. 1995/412 sayılı kararları. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017).

doğrultusunda hukuken bölünebilir nitelikte ise, bu durumda MK md.564 hükmü uygulama alanı bulmayacak, dava konusu taşınmaz sabit tenkis oranında bölünerek geri verilecektir.

3. Tenkise konu taşınmazın sabit tenkis oranında bölünmezliği

Yukarıda yapmış olduğumuz açıklamalar ışığında, tenkis davasına konu taşınmaz sabit tenkis oranında değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünemez nitelikte ise, MK md.564 hükmü uygulama alanı bulacaktır. MK md.564 hükmünün uygulama alanı ve şartları aşağıda ele alınacaktır.

B. MK md.564 Hükmü Kapsamında Yer Alan Tenkise Tabi Taşınmazlar (Sabit Tenkis Oranında Bölünemeyen Taşınmazlar)

Tenkise konu taşınmazın sabit tenkis oranında bölünemez olduğu tespit edildikten sonra, MK md.564/I hükmü uyarınca davalı dilerse tenkisi gereken kısmın değerini ödeyerek malın verilmesi, dilerse tasarruf edilebilir kısmın değerini karşılayan parayı istemeye ilişkin seçimlik hakkını kullanabilecektir²⁹. Böyle bir durumda, yani davalının MK md.564/I (eMKmd.506/I) hükmü uyarınca seçim hakkını kullanması gereken durumlarda, aynen iade mümkün olmayacak³⁰, mutlaka kullanılan tercih yönünde işlem yapılacaktır³¹. Seçim hakkı yenilik doğuran bir hak

²⁹ Sabit tenkis oranı belirlenmeden tercih hakkının kullanılmayacağı ve tercih hakkı davalı tarafından kullanılmadan tenkis sonunda para olarak ödenecek karşılık miktarın belirlenemeyeceğine ilişkin olarak bkz. Yargıtay HGK 13.12.2000 tarih ve E. 2000/2-1753, K. 2000/1786 sayılı kararı. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017).

³⁰ Bu hususta bkz. Yargıtay 2.HD'nin 3.11.1995 tarih ve E. 1995/9918, K. 1995/11562 sayılı kararı. www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017.

³¹ Davalının seçim hakkını mahkemenin ihtarına rağmen kullanmadığı durumda, seçim hakkının davacı saklı paylı mirasçıya geçeceği kabul edilmektedir (EREN, s.169; YAVUZ, s.325; DURAL/ÖZ, s.308; ANTALYA, s.313; GÖKÇE, Erdoğan: "Bölünmezliği Ortaya Çıkan Sabit Tenkis Oranında Paranın Karar Gününe Uyarlanması Yöntemi ve Bir Yargıtay Kararı", İBD 2007, 81(1), s.36; TURAN BAŞARA, s.381; NAR, s.289. Bu doğrultuda ayrıca bkz. Yargıtay 2.HD'nin 2.6.2008 tarih ve E. 2007/9585, K. 2008/7680 sayılı kararı. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017). Eğer birden çok davacı varsa ve her biri farklı seçimde bulunursa, bu durumda tasarruf oranını ödemeyi üstlenen mirasçının seçimi esas alınarak vasiyet konusu malın terekede kalması ve mirasçılar arasında paylaşılması gerektiği kabul edilmektedir (DURAL/ÖZ, s.308). Ancak tasarruf oranını ödemeyi seçen mirasçı belirtilen sürede parayı davalıya ödemez ise, diğer mirasçıların seçimi doğrultusunda, malın davalıda bırakılması

olduğu için, davalı veya onun yerine davacı tarafından bir defa kullanıldıktan sonra artık değiştirilemeyecektir³². Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki, davalının MK md.564/I uyarınca söz konusu seçimlik hakkını kullanabilmesinin ön şartı, tenkise konu taşınmazın sabit tenkis oranında değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünemez nitelikte olması ve taşınmazın kısmen tenkise tabi olmasıdır. Zira taşınmaz bütünüyle tenkise tabi ise ve taşınmaz davalının malvarlığında aynen mevcut ise, bütünüyle davacıya iade edilecektir³³. Bu durumda da, daha önce ifade etmiş olduğumuz gibi MK md.564/I hükmündeki seçimlik hakkın kullanılmasına yer olmayacaktı. Taşınmazın değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünmez nitelikte olduğunu ispat yükü, kazandırma lehtarındadır³⁴.

Yukarıda vermiş olduğumuz örnek üzerinden değerlendirmeye devam edecek olursak, Ü, MK md.564 gereğince kendisine tanınmış olan seçimlik hak ile dilerse 100.000 TL'yi A'ya vererek taşınmazı alıkoyabilecek, dilerse de taşınmazı iade edip 200.000 TL talep edebilecektir. Burada önemli olan, davalının seçim hakkını kullanması üzerine, tenkisin fiilen hangi miktarlar üzerinden hesaplanacağıdır. Unutulmamalıdır ki, mirasbırakanın tasarruf nisabını aşıp aşmadığı ve buna bağlı olarak tenkise konu kazandırmanın tenkise tabi olup olmadığı MK md.507/I (eMK md.454/I) hükmüne göre belirlenecektir³⁵. Buna karşılık MK md.507/I hükmüne göre mirasbırakanın ölüm anına göre yapılan hesap, tenkis yapılacaksa bunun fiilen hangi miktarlar üzerinden

---

karşılığında her mirasçının sadece kendisine düşen tenkis kısmının ödenmesini isteyebileceği kabul edilmektedir.

³² YAVUZ, s.324; OĞUZMAN, s.255, dpn.683; KILIÇOĞLU, s.230; ANTALYA, s.314; TURAN BAŞARA, s.380; NAR, s.289. Ayrıca öğretisi ve içtihatlarında, davalı tenkis davasından önce veya dava sırasında mahkeme dışında, seçim hakkında bulunmuşsa, bu seçim beyanının hüküm ifade etmeyeceği, önceki seçimiyle çelişse bile (dürüstlük kuralına aykırılık olmadığı sürece) tenkis davası sırasında yapacağı tercihe göre sonuç doğuracağı kabul edilmektedir (DURAL/ÖZ, s.309). Yargıtay 2.HD'nin 10.1.1996 tarih ve E. 1995/13616, K. 1996/137; 2.HD'nin 10.12.1996 tarih ve E. 1996/10608, K. 1996/13073 sayılı kararları. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017).

³³ Bu hususta bkz. Yargıtay 2.HD'nin 13.5.2002 tarih ve E. 2002/5578, K. 2002/6381 sayılı kararı. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017).

³⁴ TUOR, Art.526, N.6; PIOTET, s.509; HRUBESCH-MILLAUER, Art.526, N.4; FORNÍ/PIATTÍ, Art.526, N.1; BRÜCKNER, Christian/WEIBEL: Thomas: Die erbrechtlichen Klagen, 3. Auflage, Basel 2012, N.67.

³⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s.1058.

gerçekleşeceği sorusunu cevaplandırmamaktadır. Bu aşamadaki hesaplama MK md.564 (eMK md.506) hükmü bağlamında yapılacaktır. Bir diğer anlatımla MK md.507/I hükmüne göre saklı pay ihlali olduğu tespit edildikten sonra, eğer tenkise konu taşınmaz MK md.564 hükmü kapsamında bölünemez nitelikte ise ve davalı MK md.564/I hükmü gereğince taşınmazın kendisinde kalmasına ilişkin tercih hakkını kullanmışsa, davacıya ödemesi gereken paranın miktarının hesabı MK md.507/I değil, MK md.564/II hükmüne göre yapılacaktır. Örneğimize dönecek olursak, eğer Ü, 100.000 TL ödeyip, taşınmazın kendisinde kalmasını isterse, bu durumda MK md.564/II hükmü gereğince taşınmazın karar günündeki değeri esas alınarak belirleme yapılacaktır³⁶. Örneğimiz üzerinden devam edecek olursak, taşınmazın değerinin tenkis kararının verildiği anda 1.200.000 TL'ye çıkmış olduğunu varsayalım. Bu durumda daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere, saklı pay ihlali yani 100.000/toplam kazandırma miktarı yani 300.000 = 1/3 şeklinde bulunan bu oran sabit tenkis oranını teşkil etmektedir. Bu oranı MK md.564/II hükmü gereğince, taşınmazın karar günündeki değerine oranladığımızda, $1.200.000/3=400.000$ TL'yi, Ü'nün, A'ya vermesi gerekecektir. Ancak eMK md.506 hükmünde, MK md.564/II hükmü olmadığı için, o dönem

³⁶ MK md.564/II hükmünde yer alan “karar günündeki” ifadesi, öğretilde bazı yazarlarca İBK'da kabul edildiği şekliyle seçim hakkının kullanıldığı tarih olarak anlaşılmaktadır (Bu doğrultuda bkz. ÖZTAN, s.130; DURAL/ÖZ, s.307). Kanaatimizce MK md.564/II hükmü bu şekilde anlaşılmaya müsait değildir. Aynı doğrultuda bkz. ERMAN, s.333; TURAN BAŞARA, s.382; NAR, s.292; SEROZAN/ENGİN, s.256 (Yazarlara göre, MK md.564/II hükmü, İBK'a göre daha da ileri giderek, seçim hakkının kullanıldığı gündeki değil, karar tarihindeki değerin esas alınmasını benimseyerek, daha da adil bir sonuca ulaşılmasını hedeflemiştir). İBK öncesi dönem için, karar günündeki değerin esas alınması gerektiğine ilişkin olarak bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s.1058. Yargıtay kararlarında ise, davalının tercih hakkını kullandığı andaki değer esas alınmakla birlikte, bu değer karar tarihindeki değere Türkiye İstatistik Kurumunun oniki aylık ortalama Üretici Fiyat Endeksi kullanılarak karar tarihine getirilmektedir (Yargıtay 2. HD'nin 30.12.2002 tarih ve E. 2002/14107, K. 2002/15179; 16. HD'nin 31.5.2011 tarih ve E. 2011/2496, K. 2011/3121; 1. HD'nin 5.7.2010 tarih ve E. 2010/6762, K. 2010/7926; 2. HD'nin 3.3.2008 tarih ve E. 2007/2494, K. 2008/2685; 1. HD'nin 5.11.2012 tarih ve E. 2012/8080, K. 2012/12215 sayılı kararları. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017). Bu doğrultuda ayrıca bkz. GÖKÇE, s.35 vd. Buna karşılık 1. HD'nin yeni tarihli kararlarında, karar tarihinin esas alınacağını kabul etmektedir. Bu hususta bkz. 1. HD'nin 14.3.2016 tarih ve E. 2014/14761, K. 2016/3024; 1. HD'nin 18.10.2016 tarih ve E. 2014/14294, K. 2016/9521; 1. HD'nin 26.4.2016 tarih ve E. 2014/11311, K. 2016/5097 sayılı kararları. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017).

öğretide mirasın açılmasından sonra tenkise konu malda meydana gelen değer artışlarının dikkate alınıp alınmayacağı tartışmalıydı³⁷. MK md.506'da bir hüküm yer almadığı için de, miras açıldıktan sonra meydana gelen değer artışları dikkate alınmamaktaydı³⁸. Bu bağlamda, tenkis kararının verildiği anda taşınmazın değeri 1.200.000 TL'ye çıkmış olsa bile, davalı 100.000 TL'yi davacıya ödeyerek malın kendisinde kalması yönünde seçimlik hakkını kullanabiliyordu. Bu nedenle de davalı taraf, haliyle tenkis miktarını ödeyip, taşınmazın kendisinde kalmasından yana hakkını kullanıyordu. Böylece davacı neredeyse kazandığı davayı kaybetmiş duruma geliyor ve haksız sonuçların ortaya çıkması kaçınılmaz oluyordu. Bu adaletsiz sonucu önlemek adına 11.11.1994 tarih ve E.1994/4, K.1994/4 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı³⁹ ile “değerinde bir azalma meydana gelmeksizin sabit tenkis oranında bölünemeyen belirli mala ilişkin mirasbırakanın tasarrufunun tenkisi halinde, MK md.506 uyarınca ödenecek naktin (kıymet), aynı hükme göre kullanılan tercih hakkı günündeki fiyatlar dikkate alınarak belirleneceği” kabul edildi. Dolayısıyla eMK md.506 hükmünün uygulama alanı bulduğu davalar bakımından, vasiyet alacaklısı veya sağlararası kazandırma lehtar, seçimlik hakkını tenkisi gereken kısmın değerini ödeyerek taşınmazın verilmesi şeklinde kullanırsa, bir başka anlatımla tenkise konu taşınmaz davalıda kalacak ise, İBK gereğince davalının ödeyeceği miktar,

³⁷ Söz konusu tartışmalar için bkz. KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s. 1053 vd.

³⁸ Bu tartışma Türk hukuku bakımından hem Yargıtay İBK ile hem de MK değişikliği ile MK md.564 hükmü ile giderilmeye çalışılmıştır. İsviçre hukuku bakımından eMK md.506 hükmüne tekabül eden ZGB md.526 hükmünde, MK md.564 hükmünde yer alan ikinci ve üçüncü fıkralar olmadığı için, bu konudaki tartışmalar devam etmektedir. Öğretideki hakim görüş, karar günündeki değerın esas alınması gerektiği görüşündedir (Bu doğrultuda bkz. ESCHER, Art.474, N.4; PIÖTET, s.460; WEIMAR, Peter: Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Band III: Das Erbrecht, 1. Abteilung.: Die Erben, 1. Teilband: Die gesetzlichen Erben, Die Verfügungen von Todes wegen, 1. Teil: Die Verfügungsfähigkeit, Die Verfügungsfreiheit, Die Verfügungsarten, Die Verfügungsformen, (Art. 457 – 516 ZGB), Bern 2009, Vorbemerkungen zu Art.470, N.25,26). Aksi görüş ise, genel kural gereğince ölüm anındaki değerın esas alınması gerektiğini ifade etmektedir (Bu doğrultuda bkz. Brückner/Weibel, N.68). Ayrıca bkz. ZEITER, Alexandra: “Wertveränderungen zwischen Erbgang und Erbteilung”, Kaleidoskop des Familien- und Erbrechts Liber amicorum für Alexandra Rumo-Jungo, (Herausgegeben von Paul Eitel, Alexandra Zeiter), Zürich - Basel - Genf 2014, s.297 vd.

³⁹ Söz konusu kararın oluşum süreci ile ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. AKBIYIK, s.103 vd.; ERMAN, s.333 vd.

sabit tenkis oranı ile taşınmazın tercih hakkının kullandığı gündeki değerinin çarpımı suretiyle belirlenecektir. Yukarıda örnek üzerinden tekrarlayacak olursak, sabit tenkis oranı 1/3 ile tercih hakkının kullanıldığı anda taşınmazın tespit edilen değeri 1.200.000 TL çarpılacak, yani $1/3 \times 1.200.000 = 400.000$ TL davalının davacıya ödemesi gereken miktar olarak bulanacaktır. Böylelikle davalı davacıya 400.000 TL ödeyerek taşınmazın kendisinde kalmasını sağlayabilecektir. Buna karşılık davalı seçim hakkını, taşınmazı iade ederek tasarruf edilebilir kısmın değerini isteme yönünde kullanırsa, bu durumda da taşınmazı iade ederek 800.000 TL'yi talep edebilecektir. Bu noktada belirtmek gerekir ki, davalının kullanacağı seçim hakkı doğrultusunda, eğer davalı tenkise konu taşınmazı iade ederek, tasarruf oranı içinde kalan kısmın kendisinde verilmesini tercih etmişse⁴⁰, bu durumda davalı malı iade etmeden tenkis dışı bedeli mirasçı/mirasçılardan isteyemeyecek ve davacı mirasçı/mirasçılar da bu değeri davalıya ödemediği takdirde malın teslimini isteyemeyecektir⁴¹.

MK md.564/II hükmünde, İBK'dan farklı olarak davalının tercih hakkını kullandığı gün değil, karar günü esas alındığı için, MK md.564 hükmünün uygulama alanı bulduğu davalar bakımından, taşınmazın tenkis kararına en yakın tarihte tespit edilen değeri ile sabit tenkis oranının çarpımı suretiyle bulunan miktar üzerinden, davalının kullandığı hakka göre işlem yapılacaktır.

III. TENKİSE TABİ SAĞLARARASI KAZANDIRMA KONUSU TAŞINMAZLARIN MK MD.564 HÜKMÜ UYARINCA TENKİSİ

Daha önce de ifade etmiş olduğumuz üzere MK md.564 hükmü esasen değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünemeyen mal vasiyetinde tenkisi düzenleyen bir hükümdür⁴². Söz konusu hüküm kural olarak belirli mal vasiyetlerinde uygulama alanı bulmaktadır. Ancak MK

---

⁴⁰ Bu yönde kullanılan tercih hakkı doğrultusunda mahkemece davacıların saklı payı dışında kalan miktarın bedelinin davalıya nakten ödenmesi, taşınmazın tamamının davacılar adına tesciline karar verilmesi gerekmektedir Yargıtay 2.HD'nin 29.11.2005 tarih ve E. 2005/10186, K. 2005/16555. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017).

⁴¹ DURAL/ÖZ, s.309.

⁴² Öğretilen bu hükmün emredici nitelikte olmadığı, mirasbırakanın bunun aksine düzenleme yapabileceği kabul edilmektedir (ESCHER, Art.526, N.4; TUOR, Art.526, N.8; PIOTET, s.509; HRUBESCH-MİLLAUER, Art.526, N.5; FORNI/PIATTI, Art.526, N.4; FANKHAUSER, Art.526, N.1.

md.564/III hükmü gereğince bu kural sağlararası kazandırmalarda da uygulanacağından, çalışma konumuz açısından belirleyici olan kriter, bölünemeyen malın belirli mal vasiyetine konu yapılmış olması değil, sağlararası kazandırmaya konu yapılmış olmasıdır. Burada sağlararası kazandırma ile kastedilen, daha önce de ifade etmiş olduğumuz üzere MK md.565 hükmünde belirtilen türden bir kazandırmadır. Dolayısıyla MK md.564 hükmünün sağlararası kazandırma konusu taşınmazlar bakımından uygulanabilmesi için, öncelikle söz konusu taşınmazın MK md.565 hükmünde yer alan sağlararası kazandırma türlerinden birinin konusunu teşkil etmesi gerekmektedir. Ardından söz konusu taşınmazın sabit tenkis oranında değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünemeyen nitelikte olması gerekmektedir. Zira taşınmaz sabit tenkis oranında bölünebiliyorsa, MK md.564 hükmü uygulama alanı bulmayacaktır.

A. Tenkiste Sıra Bakımından, Tenkise Tabi Sağlararası Kazandırmaların Tarihinin Belirlenmesi

Tenkise tabi sağlararası kazandırma konusu taşınmaz arazi, ev veya bağımsız ve sürekli hak niteliğinde olabilir. Eğer bir tane sağlararası kazandırma varsa, zaten kendisine sıra gelmişse doğrudan o kazandırmadan tenkis yapılacaktır. Ancak birden fazla tenkise tabi sağlararası kazandırma varsa ve sıra sağlararası kazandırmaların tenkisine gelmişse, bu durumda her bir kazandırmanın tarihi esas alınarak, mirasbırakanın ölümüne en yakın olandan başlanarak tenkis yapılacaktır. Bu sıralama yapılırken sağlararası kazandırmaya yönelik borçlandırıcı işlemin yani taahhüt işleminin yapıldığı tarihin mi yoksa bunun ifası tarihinin mi esas alınacağı tartışmalıdır. Elden bağışlamalarda, iki tarih aynı ana tekabül ettiği için hangi anın esas alınacağına ilişkin bir tartışma bulunmamaktadır. Bunun dışındaki sağlararası kazandırmalar açısından öğretide çoğunluk görüşü⁴³, borçlandırıcı işlemin yapıldığı tarihin esas

⁴³ EREN, s.162; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip: Miras Hukuku, 3. Bası, İstanbul 1987 (Miras Hukuku), s.423; ÖZTAN, s.118; TUOR, Art. 532, N.4; ESCHER, Art.532, N.3; ENGELCH, s.84-85; SEROZAN/ENGİN, s.247. İfa tarihinin esas alınması gerektiğine ilişkin olarak ise bkz. OĞUZMAN, s.239. Yazar savunduğu görüşün MK md.565, b.3'te (eMK md.507, b.3) kabul edilen çözüm ile de uyumlu olduğunu ifade etmektedir. İsviçre öğretisinde *Rösli*, çoğunluk görüşüne katılmakla birlikte ZGB Art.527, b.3 (MK md.565, b.3) kapsamına giren bağışlamalarda, hükümde geçen *ausgerichtet hat* (yapılmış) ifadesi nedeniyle, istisnai olarak ifa tarihinin esas alınması gerektiği görüşündedir (s.104).

alınması gerektiğini ifade etmektedir. Bu doğrultuda bağışlama taahhüdünün tarihi veya MK md.565, b.2 bağlamında mirastan feragat sözleşmesinin yapıldığı tarih esas alınacaktır.

Eren'e göre, sağlararası kazandırmaların sırası belirlenirken, kural olarak taahhüt işleminin yapıldığı tarih, özellikle gün ve saat esas alınır. Ancak bu durum bazı hallerde haksız sonuçlar doğurabilir. Örneğin, mirasbırakan oğlu A'ya iadeye tabi olmamak üzere 1.10.2005 tarihinde evini, diğer oğlu B'ye ise 2.10.2005 tarihinde işyerini bağışlamışsa, aradaki bir günlük fark nedeniyle B'ye yapılan bağış tenkise tabi olup, A'ya yapılan bağışı tenkise tabi tutmamak büyük bir adaletsizlik yaratacaktır. Bu nedenle iadeye tabi olmayan söz konusu bağışlamaların farklı tarihlerde altsoya yapılması halinde, mirasbırakanın orantılı tenkisi emredebileceğinin kabul edilmesi gerekmektedir⁴⁴.

Öğretide, aynı anda yapılan veya hangisinin önce yapıldığı tespit edilemeyen sağlararası kazandırmalar bakımından, aynen ölüme bağlı tasarruflarda olduğu gibi MK md.563/I (eMK md.505/I) hükmünün kıyasen uygulanarak orantılı tenkis yapılacağı kabul edilmektedir⁴⁵. Böyle bir durumda, yani sağlararası kazandırma konusu birden çok taşınmazın orantılı tenkisinde, sabit tenkis oranı bulunduktan sonra her taşınmaz yönünden ayrı ayrı sabit tenkis oranında değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünmelerinin mümkün olup olmadığının araştırılması, bölünmeleri mümkün olmayanlar yönünden ise ayrı ayrı ilgili davalılara seçimlik haklarının kullanılması gerekmektedir⁴⁶.

Tenkise tabi sağlararası kazandırmalardan bazılarının tarihi belirli bazılarının tarihinin belirsiz olması durumunda, söz konusu kazandırmaların tenkise tabi tutulacak tarihinin nasıl belirleneceği de öğretide tartışmalıdır. Çoğunluk görüşüne⁴⁷ göre, tarihi belirsiz olan sağlararası kazandırma en son tarihli kabul edilerek ilk önce yani ölüme bağlı tasarruflardan hemen sonra ilk sırada tenkis edilmelidir. Buna

---

⁴⁴ Aynı doğrultuda bkz. ENGELOCH, s.85; ESCHER, Art.532, N.3-4; TUOR, Art.532, N.2.

⁴⁵ EREN, s.163; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Miras Hukuku, s.424; AKBIYIK, s.114; OĞUZMAN, s.239; DURAL/ÖZ, s.300; TUOR, Art.532, N.4; ESCHER, Art.532, N.3.

⁴⁶ Bu hususta bkz. Yargıtay 2. HD'nin 22.12.2004 tarih ve E. 2004/14345, K. 2004/15527 sayılı kararı. (www.kazanci.com Erişim tarihi: 23.07.2017).

⁴⁷ EREN, s.163; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, s.424; TUOR, Art.532, N.4; ESCHER, Art.532, N.3.

karşılık bir diğer görüş⁴⁸ ise, bunun adil olmadığı ve muhtemel en yakın tarihe göre sıralama yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Kanaatimizce, eğer tenkise tabi sağlararası kazandırmalardan tarihi belirsiz olanların, diğer kazandırmaların içerikleri yoluyla hangisinden önce veya sonra yapılmış olduğu belirlenebiliyorsa, buna göre tenkis yapılmalıdır. Ancak hiçbir şekilde tenkise tabi sağlararası kazandırmanın tarihi belirlenemiyorsa, çoğunluk görüşü doğrultusunda ilk önce tenkise tabi tutulmalıdır. Eğer birden fazla tarihi belirsiz kazandırma varsa, ilk sırada ve orantılı olarak tenkise tabi tutulmalıdır.

Daha önce de belirtmiş olduğumuz üzere, aynı anda yapılan veya hangisinin önce yapıldığı tespit edilemeyen sağlararası kazandırmalar bakımından, aynen ölüme bağlı tasarruflarda olduğu gibi MK md.563/I (eMK md.505/I) hükmünün kıyasen uygulanarak orantılı tenkis yapılacağı kabul edilmektedir.

Tenkiste sıra bakımından son olarak belirtilmesi gereken husus, MK md.570/II hükmü gereğince kamu tüzel kişileri ile kamuya yararlı dernek ve vakıflara yapılan ölüme bağlı tasarruflar ve sağlararası kazandırmaların en son sırada tenkis edileceğidir⁴⁹.

B. Sıra Kendine Gelen Sağlararası Kazandırma Konusu Taşınmazın MK md.564 Hükmüne Göre Tenkisi

Yukarıda yapmış olduğumuz açıklamalar ışığında, tenkise tabi sağlararası kazandırma konusu taşınmazın tenkisine sıra geldiğinde, davacının saklı pay ihlali halen giderilmemiş demektir. Elbette bu durum somut olayda birden fazla tenkise tabi tasarruf olması halinde söz konusu olabilecektir. Zaten tenkise tabi bir tek tasarruf var ise, yani sadece tenkise tabi sağlararası kazandırma konusu taşınmaz tenkise tabi ise, bu durumda

⁴⁸ OĞUZMAN, s.239, dpn.645c. DURAL/ÖZ'e göre de, kazandırmanın tarihinin belirsiz olması başka şey, bunların hangisinin önce hangisinin sonra yapıldığının anlaşılması başka şeydir. Örneğin ikisinin tarihi de bilinmeyen yazılı bağışlama taahhütlerinden birinde diğerinden bahsediliyorsa, hangisinin önce hangisinin sonra olduğu bellidir ve önceki yani kendisinden bahsedilen bağışlama tamamen tenkis edilmeden diğerine dokunulamaz (s.300-301).

⁴⁹ Bu hususta ayrıntılı açıklama için bkz. DURAL/ÖZ, s.301 vd. Belirtmek gerekir ki, MK md.570/II hükmü, eMK'da olmayan bir hükümdür. Eski MK hükümlerinin uygulama alanı bulduğu davalar bakımından eMK md.453/II ve 453/III hükümleriyle kamu yararına yapılan kazandırmalarda saklı paylar özel olarak azaltılmaktaydı. Mevcut durumda saklı payların azaltılması düzenlenmemiş olup, kamu yararına yapılan kazandırmaların ister ölüme bağlı tasarruf ister sağlararası kazandırma biçiminde olsun, en son sırada tenkis edileceği kabul edilmiştir.

sıra söz konusu olmayacaktır⁵⁰. Sadece bu kazandırmanın tasarruf oranını aşan kısmı tenkise tabi olacaktır. Örneğin mirasbırakan M'nin ölümünde net malvarlığı değeri 500.000 TL olsa ve ölümünden 1 yıl önce arkadaşı Ü'ye 700.000 TL değerinde bir ev bağışlamış olsa ve geride iki çocuğu sağ kalsa; böyle bir durumda her bir çocuğun yasal miras payı $\frac{1}{2}$, saklı payı ise $\frac{1}{4}$ olacaktır. Tenkise esas tereke 1.200.000 TL üzerinden her birinin saklı pay miktarı 300.000 TL olarak bulunacaktır. Net malvarlığı 500.000 TL, her bir çocuğun yasal miras payı oranında paylaşılır ve çocuklar 250.000 TL fiilen almış olurlar. Böylece her bir çocuk için saklı pay ihlali 50.000 TL olacaktır. Tenkis konusu ev olduğu için, yukarıda yapmış olduğumuz açıklamalar ışığında MK md.564 hükmü uygulama alanı bulacak ve bu doğrultuda Ü, dilerse evi elde tutmaya devam edip her bir çocuğa 50.000 TL olmak üzere toplam 100.000 TL vermeyi tercih edecek, dilerse evi iade edip, kendisine tasarruf edilebilir kısım olan 600.000 TL verilmesini tercih edebilecektir. Böyle bir durumda çoğunlukla ilk durum tercih edildiği için, MK md.564/II hükmü uyarınca tenkis konusu evin karar günündeki değeri bulunup, sabit tenkis oranında (olayımızda $\frac{1}{7}$ 'dir⁵¹) yeniden hesaplama yapılacaktır. Karar günündeki evin değerinin 1.400.000 TL olduğunu kabul edelim, bu durumda Ü toplamda 200.000 TL yani her bir çocuk için 100.000 TL ödeyerek evin kendisinde kalmasını sağlayabilecektir.

Tenkise konu hem ölüme bağlı tasarruflar hem de sağlararası tasarruflar var ise veya birden çok tenkise tabi sağlararası tasarruf var ise, bu durumda aşağıda anlatılan şekilde bir belirleme yapılacaktır. Bu durumda öncelikle belirlenmesi gereken şey, sıra kendine gelen tenkise tabi taşınmazdan davacının ne kadarlık saklı pay talebinde bulunduğudur. Bir diğer anlatımla davacının giderilmeyen saklı pay ihlalinin ne kadar

---

⁵⁰ Somut davada tenkise tabi bir tek tasarrufun olması ile tenkise tabi birden fazla tasarrufun olması ile birlikte davacının bir tek tasarrufa karşı tenkis davası açması farklı şeylerdir. Zira tenkise tabi birden fazla tasarruf olmasına rağmen davacı bunlardan sadece birine karşı dava açmışsa, (saklı paylı mirasçı tenkise tabi tasarrufların tümüne karşı dava açma hakkına sahip olmakla birlikte buna mecbur değildir) bunun sonuçlarına kendisi katlanacak ve MK md.570 hükmüne göre tenkiste sıraya ilişkin kurallara göre dava açtığı kişi lehine yapılmış kazandırmayı ne ölçüde tenkis ettirebiliyorsa, sadece bu miktarın tenkisi mümkün olacaktır (OĞUZMAN, s.249; AKBIYIK, s.119; DURAL/ÖZ, s.282).

⁵¹ Bu örnekte davacıların saklı pay ihlali aynı miktarda olduğu için ayrı ayrı sabit tenkis oranı belirlemeye gerek yoktur.

olduğu belirlenmelidir. Ardından taşınmazın ölüm anındaki değeri bulunur. Böylece tenkise tabi taşınmazdan talep edilecek saklı pay ihlalini, taşınmazın ölüm anındaki değerine bölerek sabit tenkis oranı bulunur. Bu noktada tenkise konu taşınmazın bulunan sabit tenkis oranında bölünebilir nitelikte olup olmadığı belirlenir. Bu belirlemeye göre, eğer taşınmaz bölünebilir nitelikte ise, saklı pay ihlali taşınmazın aynen iadesi yoluyla giderilir. Eğer taşınmazın sabit tenkis oranında bölünemez nitelikte olduğu belirlenmişse, bu durumda MK md.564/II gereğince davalıya tercihi sorularak, davalının tercihi doğrultusunda işlem yapılacaktır.

C. Tenkise Konu Taşınmazın Tenkis Yükümlüsü Tarafından Elden Çıkarılmış Olması Halinde Tenkisin Nasıl Yapılacağı Problemi

Tenkis davası şahsi nitelikte bir dava olduğu için, mirasbırakanın tenkise tabi sağlararası kazandırmayı yaptığı kişiden başkasına karşı açılmayacaktır⁵². Bu durumda tenkis yükümlüsü tenkise konu taşınmazı elden çıkarırken bir bedel elde etmişse, taşınmazın yerine söz konusu bedel tenkise tabi tutulacaktır. Tenkis yükümlüsü iyiniyetli olarak yani kendisine yapılmış olan kazandırmanın tenkise tabi olduğunu bilmeden malı karşılıksız olarak elden çıkarmış ise veya bir karşılık elde etmesine rağmen, bu karşılığı da elden çıkarmış ise, MK md.566 hükmü gereğince mirasın açıldığı günde elinde kalanla sorumlu olacaktır. Elinde bir şey kalmamışsa da sorumluluğu söz konusu olmayacaktır⁵³. Bununla birlikte tenkis yükümlüsü kötüniyetli olarak malı elden çıkarmışsa, yani kendisine yapılmış olan kazandırmanın tenkise tabi olduğunu bilmesine rağmen, saklı paylı mirasçı/mirasçılardan mal kaçırmak amacıyla malı elden çıkarmışsa, bu durumda tenkis davasının bu durumu bilen malı devralana karşı açılıp açılmayacağı tartışmalıdır. Yargıtay böyle bir durumda, bunun mümkün olduğunu, tenkis yükümlüsünün tenkise konu malı tenkisten kaçırmak için bu amacını bilen üçüncü kişilere devretmesi durumunda, tenkis davasının bu kişilere karşı da açılabileceğini 13.01.1975 tarih ve E.1974/7, K.1975/1 sayılı İBK'da kabul etmiştir.

⁵² Aynı doğrultuda bkz. EREN, s.135; YAVUZ, s.267; OĞUZMAN, s.249 vd; DURAL/ÖZ, s.282; SEROZAN/ENGİN, s.262; NAR, s.123, 125.

⁵³ Mirasbırakanın sağlararası tasarruflarının tenkisinde, tenkis konusunun iadesi ile ilgili ayrıntılı açıklama için bkz. YAVUZ, s.286 vd.

Öğretide⁵⁴ söz konusu İBK haklı olarak eleştirilmektedir. Zira tenkis yükümlüsünün malı devretmiş olduğu kişi, MK md.3 anlamında iyiniyetli olmasa bile, tenkis yükümlüsünden malı devralan kişinin bu kazanımı iyiniyetli olma şartına bağlı değildir. Çünkü burada tenkis yükümlüsü tam hak sahibidir ve tasarruf yetkisi eksikliği de söz konusu değildir. Burada tartışılabilir olan husus, tenkis yükümlüsünden malı devralan üçüncü kişinin MK md.2 anlamında kötüniyetli sayılmasının, yani malı devraldığı kişinin saklı paylı mirasçılardan mal kaçırmak niyetini bilerek malı devralmasının bu kazanımı etkisiz kılıp kılmayacağıdır. Öğretide üçüncü kişinin tenkis yükümlüsünün bu amacını bilmesinin başlı başına MK md.2 gereğince dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmeyeceği, tam hak sahibi olan malikten geçerli bir biçimde malı devralan kişinin, kendisinin taraf olmadığı kişisel bir ilişki nedeniyle bu mala yönelik taleplere karşı mülkiyet hakkını ileri sürmesinin de hakkın kötüye kullanılması niteliğinde değerlendirilemeyeceği kabul edilmektedir. Bununla birlikte öğretide⁵⁵ başka hukuki gerekçelerle, saklı paylı mirasçı/mirasçıların, tenkise konu malı devralan üçüncü kişilere karşı da bazı taleplerde bulunabileceği kabul edilmektedir. Bunlardan ilki, üçüncü kişinin davranışını TBK md.49/II uyarınca ahlaka aykırı kasıtlı başkasına zarar verme olarak kabul edip, haksız fiil hükümleri gereğince, mal üçüncü kişinin elindeyse aynen tazmin ilkesi gereğince, tenkis talebi kabul edilirse davacıya kalacağı oranda taşınmazın mülkiyetinin istenmesi; mal üçüncü kişinin elinde değilse uğramış olduğu zararın istenmesi şeklindedir⁵⁶. İkinci olarak tenkis yükümlüsünün üçüncü kişiye malı devretmesini sağlayan sözleşmenin TBK md.27 hükmü gereğince ahlaka aykırı olarak kabul edip, sözleşmeyi kesin hükümsüz saymak ve bu bağlamda mülkiyetin üçüncü kişiye geçmediğini kabul edip, saklı paylı mirasçının hala tenkis yükümlüsüne ait kabul edilen taşınmazın tenkis oranında mülkiyetinin kendisine devrini isteyebileceği ve mala haksız

---

⁵⁴ YAVUZ, s.268; OĞUZMAN, s.250; DURAL/ÖZ, s.283; SEROZAN/ENGİN, s.263; NAR, s.124 vd. Bu hususta ayrıntılı açıklama için ve söz konusu İBK’da kabul edilen tenkis davasının üçüncü kişiye karşı açılabilirliği kabulünün, yenilik doğurucu tenkis davası olarak değil de, tenkis hükmüne dayanılarak açılan (tenkis davasına eklenecek) edim davası olarak anlamak gerektiğine ilişkin olarak bkz. SEROZAN, Rona: “Tenkis Davasını Bütünleyen Edim Davası Üçüncü Kişilere Yöneltilir mi?”, İÜHF 1977, 43(1-4), s.209 vd.

⁵⁵ DURAL/ÖZ, s.284 vd.

⁵⁶ Bu görüş için ayrıca bkz. SEROZAN, s.216 vd.; YAVUZ, s.268 vd.; NAR, s.126.

zilyet sayılan üçüncü kişiye karşı istihkak davası açması gerektiği şeklindedir. Üçüncü olarak ise, tenkis yükümlüsü ve üçüncü kişi saklı paylı mirasçı/mirasçılardan mal kaçırmak için, gerçekte bir devir yapmak istemedikleri halde, böyle bir devir varmış gibi göstermeye çalışıyorlar ve bu doğrultuda gerçekte istemedikleri bir sözleşme (devri sağlayan satım, bağış gibi) yapmış görünüyorlarsa, saklı paylı mirasçı/mirasçıların bu muvazaanın varlığını her türlü delille ispat ederek, hala malik kabul edilecek tenkis yükümlüsünden tenkis isteme hakkı oranında malın kendisine iadesini sağlayabileceği şeklindedir. Belirtmek gerekir ki, tenkis yükümlüsü ve malı devralan üçüncü kişi arasındaki devir muvazaalı ise, son seçenek uygulama alanı bulacak ve bu kapsamda saklı paylı mirasçının bu devrin muvazaası sebebiyle kesin hükümsüz olduğunu ileri sürmek hakkı korunacaktır⁵⁷. Ancak bu halde açılacak dava tenkise ilişkin değil, muvazaaya ilişkin olacaktır. Bunun dışındaki durumlarda ise TBK md.49/II hükmünün mü yoksa TBK md.27 hükmünün mü uygulama alanı bulacağı veya başka bir hukuki imkanın mevcut olup olmadığı, başka bir çalışmanın konusunu teşkil edecek kadar kapsamlı bir araştırmayı gerektirmektedir. Bu anlamda söz konusu çalışmamızın kapsamını aşmamak adına, bu başlıkta ele alınan problemlere ilişkin görüş belirtmekten imtina ediyor ve başka bir çalışmamızda bu sorunları ele alıp, detaylı bir araştırma yaparak konuyu bir çözüme kavuşturmayı diliyoruz.

IV. SONUÇ

Tenkis davası, ciltlerce kitap konusu anlatılabilecek, teorik ve uygulama boyutuyla karmaşık ve çok yönlü bir davadır. Taşınmazların tenkis davasına konu olduğu durumlarda, tenkisin nasıl yapılacağı, tenkis davası bağlamında söz konusu problemlerden sadece birini teşkil etmektedir. Bizatihi tenkis hesabının anlaşılması ve yapılması, güç ve karmaşık bir süreçken, taşınmazların tenkisinde (çoğu durumda hukuken bölünemez nitelikte oldukları için) tenkis hesabı ve süreci daha da güçleşmektedir. Bu noktada yol gösterici olan hüküm ve çalışma konumuzda başlangıç noktamız, tenkisi özellik arzeden durumlardan biri olan, değerinde azalma olmaksızın bölünemeyecek şeyin vasiyetinde tenkisi düzenleyen MK md.564 hükmüdür. Söz konusu hüküm, kural olarak belirli mal vasiyeti yoluyla yapılmış olan kazandırmalarda

⁵⁷ Aynı doğrultuda bkz. OĞUZMAN, s.250, dpn.669; YAVUZ, s.268; SEROZAN/ENGİN, s.263; NAR, s.126.

uygulama alanı bulurken, bu hükmün sağlararası kazandırmalar bakımından da uygulanacağı hükmün son fıkrasında belirtilmiştir. Belirtmek gerekir ki, MK md.564 hükmü başlı başına bir monografi konusu yapılabilecek mahiyettedir. Çalışmamızda sadece mirasbırakanın sağlararası kazandırma yoluyla bir taşınmazını devretmiş olduğu durumlar ele alınmış, söz konusu hüküm bağlamındaki diğer problemlere ise, sadece çalışma konumuzla ilintili olduğu ölçüde yer verilmeye çalışılmıştır.

Münferiden sağlararası kazandırma konusu taşınmazların tenkisinin ele alındığı çalışmamızda, ilk olarak tespit edilmesi gereken husus, hangi hükümlerin uygulama alanı bulacağıdır. Bu noktada belirtmek gerekir ki, eğer taşınmaz bütünüyle tenkise tabi ise, sağlararası kazandırma lehtarına adına olan kayıt iptal edilerek, davacı adına yapılacak tescil ile tenkis gerçekleştirilecektir. Ancak dava konusu taşınmaz kısmen tenkise tabi ise, taşınmazın değerinde azalma meydana gelmeksizin bölünebilir nitelikte olup olmadığının belirlenmesi gerekecektir. Zira tenkis davasına konu taşınmazın tenkisinde doğrudan MK md.564 hükmü uygulama alanı bulmayacak, ancak tenkise konu taşınmaz değerinde azalama meydana gelmeksizin bölünemez nitelikte ise MK md.564 hükmü uygulama alanı bulacaktır. Tenkise konu taşınmazın bölünebilir nitelikte olup olmadığı ise, ancak Yargıtay içtihatlarında geliştirilmiş olan sabit tenkis oranının bulunması ile mümkündür. Zira bulunacak sabit tenkis oranında taşınmaz bölünebilir nitelikte ise, o kısmın davacı adına tescili ile tenkis gerçekleştirilmiş olacak ve böylece MK md.564 hükmü uygulama alanı bulmayacaktır. Ancak tenkise konu taşınmaz sabit tenkis oranında bölünemez nitelikte ise, bu durumda MK md.564 hükmü uygulama alanı bulacak ve hükmün ilk fıkrası gereğince davalıya tercih hakkı sorulacaktır. Bu doğrultuda davalı isterse tenkise konu taşınmazı muhafaza edip tenkisi gereken kısmı ödemeyi isterse taşınmazı iade edip tasarruf edilebilir kısmın değerini karşılayan parayı talep edebilir. Bu konuda davalının yenilik doğurucu hak niteliğinde seçim hakkı bulunmaktadır.

Davalı seçim hakkını, taşınmazı muhafaza edip tenkisi gereken kısmı ödeme yönünde kullanırsa, MK md.564/II hükmü gereğince davacıya ödeyeceği miktar hesaplanırken; yeniden bir değerlendirme yapılarak, taşınmazın tenkis kararına en yakın tarihte değeri tespit

ettirilerek, daha önce bulunan sabit tenkis oranının bu değerle çarpımı neticesinde bulunan miktarı davalının davacıya ödemesi gerekecektir.

KAYNAKÇA

- AKBIYIK, Cem: “11.11.1994 Tarih ve 4/4 Sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına Göre Ölüme Bağlı ve Sağlararası kazandırmaların Tenkisi”, Bülent Davran’a Armağan, İstanbul, 1998.
- AKİPEK, Jale/AKINTÜRK, Turgut: Eşya Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul 2009.
- ANTALYA, O. Gökhan: Miras Hukuku, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.
- BRÜCKNER, Christian/WEIBEL, Thomas: Die erbrechtlichen Klagen, 3. Auflage, Basel 2012.
- DURAL, Mustafa/ÖZ, Turgut: Türk Özel Hukuku C. IV, Miras Hukuku, Yenilenmiş Yedinci Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul 2013.
- ENGELCH, Walter: Die Herabsetzungsklage des schweizerischen Zivilgesetzbuches, Art.522-533, Bern 1920.
- EREN, Fikret: Türk Medeni Hukukunda Tenkis Davası, Ankara 1973.
- ERMAN, Hasan: “Tenkis Davalarında Medeni Kanun’un 564. (Eski MK. 506.) Maddesi Uyarınca Ödenecek Bedel”, Prof. Dr. Ergun Özsunay’a Armağan, İstanbul 2004.
- ESCHER, Arnold: Zürcher Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Band III: Erbrecht, 1. Abteilung: Die Erben, Art.457-536 ZGB, Zürich 1959.
- FANKHAUSER, Roland: CHK- Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Erbrecht Art. 457-640 ZGB (Herausgegeben von Peter Breitschmid, Alexandra Rumo-Jungo), 2. Auflage, Zürich 2012.
- FORNI, Rolando/PIATTI, Giorgio: Basler Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch II (Art. 457-977 ZGB, Art. 1-61 SchlT ZGB), (Herausgegeben von Heinrich Honsell, Nedim Peter Vogt, Thomas Geiser), 4. Auflage, Basel 2011.
- GÖKÇE, Erdoğan: “Bölünmezliği Ortaya Çıkan Sabit Tenkis Oranında Paranın Karar Gününe Uyarlanması Yöntemi ve Bir Yargıtay Kararı”, İBD 2007, 81(1).
- HRUBESCH-MILLAUER, Stephanie: Praxis Kommentar, Erbrecht, (Herausgegeben von Daniel Abt, Thomas Weibel) Basel 2007.
- KARAKAŞ, Fatma Tülay: “Saklı Paylı Mirasçılara Yapılan Kazandırmalar ve Artık Terekenin Paylaşılması Sorunu”, AÜHFD 2014, 63(4).
- KILIÇOĞLU, Ahmet M.: Miras Hukuku, Genişletilmiş 5. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2012.

- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip: “Tenkis (=İndirim) Konusu Kazandırmalarda Mirasın Açılmasından Sonra Ekonomik İstikrarsızlık Sebebiyle Gerçekleşen Değer Değişiklikleri (MK. 454 ile MK. 506 Arasındaki İlişki)”, Yasa Hukuk Dergisi, 9(8) (Ağustos 1986).
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip: Miras Hukuku, 3. Bası, İstanbul 1987.
- NAR, Ahmet: Türk Miras Hukukunda Tenkis, Onikilevha Yayınları, İstanbul 2016.
- OĞUZMAN, Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe: Eşya Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2013.
- OĞUZMAN, Kemal: Miras Hukuku, Gözden Geçirilmiş 6.Bası, İstanbul 1995.
- ÖZTAN, Bilge: Miras Hukuku, 5.Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2012.
- PIOTET, Paul: Schweizerisches Privatrecht, , Band IV Das Erbrecht, 1. Halbband, Basel und Stuttgart 1978.
- RÖSLİ, Arnold: Herabsetzungsklage und Ausgleichung im schweizerischen Zivilgesetzbuch, Art.522-533 und 626-633, Zürich 1935.
- SEROZAN, Rona/ENGİN, Baki İlkay: Miras Hukuku, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014.
- SEROZAN, Rona: “Tenkis Davasını Bütünleyen Edim Davası Üçüncü Kişilere Yöneltilbilir Mi?”, İÜHF 1977, 43(1-4).
- SİRMEN, Lale: Eşya Hukuku, 3.Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2015.
- TUOR, Peter/SCHNYDER, Bernhard/SCHMID, Jörg/RUMO-JUNGO, Alexandra: Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, 13. Auflage, Zürich 2010.
- TUOR, Peter: Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Band III: Das Erbrecht, 1. Abteilung: Die Erben, Art.457-536 ZGB, Bern 1964.
- TURAN BAŞARA, Gamze: "Ölüme Bağlı Tasarrufların Tenkisi ve Tenkis Davası", TAAD, 7(27), Temmuz 2016.
- WEIMAR, Peter: Berner Kommentar, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Band III: Das Erbrecht, 1. Abteilung: Die Erben, 1. Teilband: Die gesetzlichen Erben, Die Verfügungen von Todes wegen, 1. Teil: Die Verfügungsfähigkeit, Die Verfügungsfreiheit, Die Verfügungsarten, Die Verfügungsformen, (Art. 457 – 516 ZGB), Bern 2009.
- YAVUZ, Cevdet: "Miras Hukukunda Tenkisten Sonra Tenkis Konusunu Geri Verme (İade) Yükümlülüğü", İÜHF 1977, 51(1-4).
- ZEITER, Alexandra: “Wertveränderungen zwischen Erbgang und Erbteilung”, Kaleidoskop des Familien- und Erbrechts Liber amicorum für Alexandra Rumo-Jungo, (Herausgegeben von Paul Eitel, Alexandra Zeiter), Zürich - Basel - Genf 2014.